

pen
VLAANDEREN

JAARVERSLAG 2025

VOORAF

Tot en met 2024 ontving PEN Vlaanderen van Literatuur Vlaanderen een jaarlijkse subsidie binnen de regeling voor literaire organisaties. Die bleek echter niet meer passend, gezien onze unieke focus op de veiligheid en het welzijn van schrijvers en de verdediging van het vrije woord. Literatuur Vlaanderen heeft daarom besloten om de organisatie vanaf 2025 rechtstreeks te ondersteunen, wat ons in staat stelt om ons werk structureel voort te zetten.

PEN Vlaanderen is zeer tevreden over – en is Literatuur Vlaanderen erkentelijk voor – deze nieuwe regeling, die beter past bij ons DNA. We zijn immers geen gewone literaire organisatie, maar vervullen een unieke sociale en culturele rol, in een tijdsgewricht waarin de vrijheid van meningsuiting in binnen- en buitenland onder druk staat.

Niet toevallig was 2025 een van de actiefste van onze organisatie. Dit jaarverslag geeft dan ook volop blijk van onze niet aflatende inspanningen om het vrije woord in eigen land en elders te beschermen.

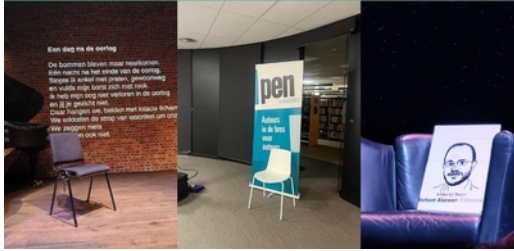
We merken dat we als organisatie groeien: zowel in het aantal activiteiten, hun reikwijdte en betekenis, als in de waardering die we daarvoor krijgen. We gaan verder op de weg die we zijn ingeslagen en willen ons bereik, onze zichtbaarheid in het publieke debat en onze impact ook het komende jaar blijven vergroten.

Alicja Gescinska, voorzitter PEN Vlaanderen

DIT WAS 2025!

103 Lege Stoelen

2 boeiende flatgasten

Sahar Mousa

Onze nieuwe erevoorzitters Erik Vlamincx & Joke Van Leeuwen

Free the Word!
met 5 Lege Stoelen

Omer Abib

Hind Eljadic

3 nieuwe PEN-ambassadeurs

Stefaan Hertmans

Marieke De Maré

Onze PEN-auteurs op het podium

Samuel Baker Byansi

Sergej Sjamanov

Een prachtige prestatie van het PEN loopt-team op de Ten Miles

28 keer PEN op het podium

12 PEN vraagt - interviews op onze site

Onze PEN leest- boekenkast

2 PEN-disputen

INHOUDSTAFEL

1.DE PEN-FLAT

2.LITERAIRE EVENEMENTEN

3.DE LEGE STOEL & PEN-AMBASSADEURS

4.PEN-DISPUTEN

5.PEN-AUTEURS

6.ONDERSTEUNING VAN SCHRIJVERS

7.DAG VAN DE PERSVRIJHEID

8.HET VRIJE WOORD HIER BIJ ONS

9.HET VRIJE WOORD IN DE WERELD

10.WRITERS IN PRISON COMMITTEE

11.WOMENS WRITERS COMMITTEE

12.PEN LOOPT

13.COMMUNICATIE

14.INTERNATIONALE SAMENWERKINGEN

EN CONGRESSEN

15.HET PEN-TEAM

Patricia De Laet (vrijwilliger), Ellen Van Pelt, Lien Van de Kelder, flatgast Omer Abib, Alicja Gescinska, Uli Vinks (vrijwillger) op het Schoon Verdiep

1. PEN-FLAT

Onze PEN-flat in Antwerpen maakt deel uit van het ICORN-vluchtstedennetwerk (International Cities Of Refuge Network). ICORN vangt schrijvers in gevaar op en biedt hen een begeleidingsprogramma van twee jaar aan. Gezien de moeilijkheden om in België een visum aan te vragen, ontvangen we in onze PEN-flat ex-ICORN-residenten. Deze schrijvers hebben al een visum en kunnen daardoor bij ons verblijven.

Zowel ICORN als de residenten zelf geven aan dat deze residenties voor hen bijzonder waardevol zijn. In hun nieuwe gastland worden gevluchte schrijvers vaak in beslag genomen door hun integratie, waardoor ze te weinig aan schrijven toe komen. In onze PEN-flat krijgen ze de ruimte en de tijd om aan een literair project te werken.

We werkten de voorbije periode met residenties van zes maanden, maar werden erop gewezen dat het visum van onze flatgasten slechts een verblijf van drie maanden in België toelaat. Daarom werken we sinds de zomer van 2025 met residenties van drie maanden.

Ons PEN-flatteam werd in 2025 een beetje groter: bestuurder Guido Snel sloot zich erbij aan. Het team zorgt telkens voor een warm onthaal van de flatgasten, gaat met hen op stap en organiseert een welkomst- en afscheidsetentje. Daarnaast vertalen we van onze gasten een fragment van hun werk en proberen we hen te programmeren op podia in Vlaanderen.

Sinds 2025 werken we samen met fotograaf Patrick Van Vlerken. Hij portretteert onze flatgasten, wat binnen enkele jaren zal resulteren in een fototentoonstelling.

In december 2025 kregen we verontrustend nieuws van de stad Antwerpen. Al twintig jaar ondersteunt de stad onze flatwerking financieel. Het huidige bestuur stopt die ondersteuning in **haar huidige vorm**. We zullen de PEN-flatwerking indienen als project voor een nieuwe subsidielijijn bij de stad. Het wordt in 2026 duidelijk of ons dossier wordt goedgekeurd.

In 2025 verbleven de volgende schrijvers in onze PEN-flat. Bij elk van hen geven we een link naar een interview op onze website.

HAILE BIZEN (ERITREA)

In januari en februari hadden we de Eritrese schrijver en dichter Haile Bizen voor de derde keer te gast. Bizen verblijft sinds zijn vlucht uit Eritrea in Noorwegen, waar de donkere winters een zware impact hebben op zijn psychische gezondheid. Enkele maanden in het 'lichere' Vlaanderen zijn voor hem van grote waarde. Haile trad op bij *Tussen de Letters* in Heist-op-den-Berg en bracht daar gedichten die gepubliceerd werden in *DWB*.

PEN-vrijwilliger Patricia De Laet interviewde Haile voor onze website. Het interview leest u [hier](#).

SAHAR MOUSSA (GAZA)

Foto: Patrick Van Vlerken

Van maart tot augustus verbleef Sahar Mousa in onze PEN-flat. Sahar is een dichteres uit Gaza die haar thuisland moest ontvluchten. Tijdens haar verblijf in Antwerpen trad zij op bij verschillende evenementen. Ze was te gast tijdens het Passa Porta Festival op 30 maart, waar PEN-bestuurslid Öznur Karaca haar interviewde, samen met de Palestijns-Syrische dichter Ghayath Almadhoun. Ze praatten over leven en werk in tijden van conflict. Op 29 april was Sahar te gast tijdens *Tussen de Letters* in Heist-op-den-Berg, waar ze haar poëzie voordroeg. Ze trad ook op tijdens *Woorden en vliegeren voor Gaza* (Theater aan Zee in Oostende).

We publiceerden een interview met haar op onze [website](#). Ze werd ook geïnterviewd door [Antwerpen Leest](#).

We lieten enkele van haar gedichten vertalen door Helge Daniëls. Ze werden gepubliceerd in *Poëziekrant*.

OMER ABIB (ERITREA)

Foto: Patrick Van Vlerken

Van september tot eind november was Omer Mohamedali (Omer Abib) onze gast. Naast zijn journalistieke werk heeft Omer belangrijke bijdragen geleverd als vertaler. Samen met collega's vertaalde hij twee belangrijke werken uit het Tigrinya naar het Tigre. Deze vertalingen brachten belangrijke historische en culturele verhalen binnen het bereik van Tigre-sprekende lezers. Vanwege de politieke situatie in Eritrea moest hij zijn thuisland verlaten.

We vertaalden van Omer een van zijn korte verhalen, dat u kan vinden op onze website. Omer trad op 26 november op voor tijdens *Tussen de Letters* in Heist-op-den-Berg en op 12 november op de *Sprekende Ezels* in Antwerpen. PEN-lid Annemarie Estor interviewde Omer voor onze [website](#). Het interview zal ook in *Streven* verschijnen.

DECEMBER 2025

In december zouden we de prominente Belarussische filosoof en schrijver Uładzimir Mackievič ontvangen, een van de vele schrijvers die ten onrechte werd opgesloten in Belarus en in september gedeporteerd werd naar Litouwen. Daar bevindt hij zich nog steeds, zonder papieren, ver van zijn familie en vrienden, zonder financiële middelen. PEN International en PEN Belarus trachtten ervoor te zorgen dat hij over een visum kon beschikken. Helaas liep dit proces moeizamer dan verwacht.

Bijkomend viel net in de koude wintermaanden, vlak voor het bouwverlof, de verwarmingsketel van de PEN-flat in panne. Het was wachten op de juiste vervangingsstukken, waardoor we de laatste weken van het jaar ook geen andere gast van Belarus konden ontvangen.

Free the Word!

2. LITERAIRE EVENEMENTEN

PPEN Vlaanderen is geen ‘gewone’ literaire organisatie. Het organiseren van literaire evenementen is niet onze primaire doelstelling, maar een middel om onze missie tot leven te brengen en uit te dragen: het bevorderen van het vrije woord.

Mede daarom, maar ook gezien de kleinschaligheid van onze organisatie, nestelen we ons als ‘koekoek’ in bestaande literaire evenementen. Dit zorgt er tevens voor dat we telkens een nieuw publiek bereiken.

We beginnen ons overzicht met *Free the Word!*, onze jaarlijkse hoogmis van het vrije woord. Daarna overlopen we de evenementen uit 2025 chronologisch.

FREE THE WORD!

Op zondag 23 november streek *Free the Word!* neer in Utopia in Aalst. Voor een volle zaal brachten Erik Vlamincq, Hind Fraihi, Ellen Van Pelt en Lize Spit (video) en David Van Reybrouck (audio) als ambassadeurs hulde aan hun gevangen collega's Narges Mohammadi (Iran), Ales Bialecki (Belarus), Mahvash Sabet (Iran), Maria Christina Garrido Rodriguez (Cuba) en Galal El-Behairy (Egypte). Hun vijf Lege Stoelen stonden centraal op het podium.

De Palestijnse muzikant Ahmed Hawwash liet de zaal meezingen met zijn prachtige muziek uit de Levant. We kregen ook het bezoek van Dikke Freddy, die twee brieven voorlas, waarvan één gericht aan onze voorzitter Alicja Gescinska. Zij voorzag Dikke Freddy van een antwoord.

Free the Word! maakte in 2025 deel uit van Boektopia op Toer. De zaal was uitverkocht, met in het publiek veel nieuwe gezichten.

DERTIG JAAR SREBRENICA: TRAUMA EN HET VRIJE WOORD

Op 17 januari 2025 organiseerden we, in samenwerking met Museum Dr. Guislain in Gent, een avond met schrijver, onderzoeker en Srebrenica-overlevende Emir Suljagić en psychologe Birsen Taspinar. PEN-bestuurslid Guido Snel nam ons mee in de geschiedenis van de genocide in Srebrenica in Bosnië en interviewde beide gasten over de internationale herinneringscultuur van de genocide, de zorg voor de gemeenschap van overlevenden en het belang van verzet en herstel.

WOORD & WEYDEN

Op 22 januari namen we afscheid van de vijf aftredende Antwerpse stadsdichters: Lotte Dodion, Ruth Lasters, Lies Van Gasse, Cleo Klapholz en Kibi Puati Nelen én werd de nieuwe stadsdichter Esohe Weyden voorgesteld.

In 2022 bemiddelde PEN Vlaanderen tussen de stad Antwerpen en de stadsdichters. De gesprekken liepen echter vast. PEN Vlaanderen ondersteunde het nieuwe initiatief van de stadsdichters en zat in de geschillencommissie.

PEN Vlaanderen mocht de vijf aftredende dichters danken voor hun strijd voor het vrije woord. Op onze website publiceerden we de speech van onze voorzitter Alicja Gescinska.

MAANDRANG: PALESTIJNSE POËZIE MET FATENA AL-GHORRA EN HIND EL JADID

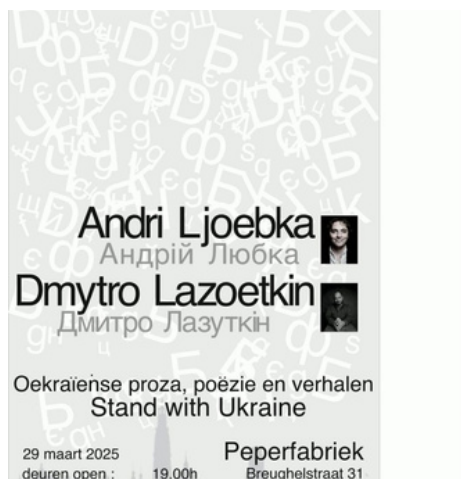
Op 11 februari organiseerden we tijdens Maandrang in Mechelen een literaire avond rond Palestijnse poëzie. We brachten een Lege Stoel voor Refaat Alareer, en PEN-bestuurder Tom Cools interviewde PEN-lid Fatena Al-Ghorra en Hind Eljadid in een overvolle boekhandel De Zondvloed in Mechelen.

LITERAIRE PROTESTACTIE VOOR OEKRAÏNE

Op 24 februari, drie jaar na het begin van de oorlog in Oekraïne, organiseerden we online een literaire protestactie. Aanvankelijk was het plan om aan de Russische ambassade te protesteren, maar vanwege treinstakingen werd dit vervangen door een online-event, waarop schrijvers en dichters Oekraïense poëzie voorlezen.

OEKRAÏENSE DICHTERS IN ANTWERPEN

Op 29 maart waren de Oekraïense dichters/auteurs Andri Ljoebka en Dmytro Lazoetkin uitzonderlijk te gast in Antwerpen voor een speciaal evenement met Oekraïense poëzie. We werkten hiervoor samen met de Peperfabriek.

PASSA PORTA FESTIVAL

Tijdens het Passa Porta Festival interviewde PEN Vlaanderen vier boeiende schrijvers:

- **Andri Ljoebka en Dmytro Lazoetkin** zijn twee Oekraïense dichters die niet alleen hun poëzie inzetten in de strijd tegen Rusland. Schrijver en PEN-bestuurder Guido Snel ging met hen in gesprek.
- **Ghayath Almadhoun en Sahar Mousa**: PEN-bestuurder Öznur Karaca interviewde de bekende Palestijns-Syrische dichter Ghayath Almadhoun en Sahar Mousa, onze flatgast uit Gaza.

VERBODEN STEMMEN UIT BELARUS

Op donderdag 8 mei en vrijdag 9 mei organiseerden we samen met PEN Nederland en PEN Belarus twee literaire avonden. Op donderdag 8 mei interviewde Jesse Van Amelsvoort in Spui25 Taciana Niadbaj (voorzitter van PEN Belarus) en Peter Vermeersch, die met *Polsslag* een urgent boek schreef over de protestbeweging in Belarus. Op vrijdag 9 mei vond de avond plaats in het café van Museum Dr. Guislain, met dezelfde gasten en als interviewer PEN-bestuurder Tom Cools.

PEN Vlaanderen zamelde in 2024 en 2025 geld in voor PEN Belarus, onder andere door onze sponsoractie tijdens de Ten Miles. We konden PEN Belarus tijdens deze avond 1095 euro overhandigen voor troostpakketten voor gevangenen schrijvers in Belarus.

BOOKSTAN LITERATUURFESTIVAL

Op het Bookstan literatuurfestival in Sarajevo nam onze voorzitter, Alicja Gescinska, op 3 juli 2025 deel aan een debat over de 'Uitdagingen voor de vrijheid van het schrijven'. Ze ging er, onder moderatie van Ivana Golijanin, in gesprek met de voorzitter van PEN Bosnië en professor vergelijkende literatuurwetenschap Andrea Lešić. Voorafgaand aan het debat werd een Lege Stoel opgedragen aan Refaat Alareer, de Palestijnse dichter en professor die in december 2023 stierf bij een Israëlijs bombardement op Gaza.

WOORDEN & VLIGEREN VOOR GAZA

Samen met De Letterie, kleinVerhaal, SOS Gaza, Deus ex Machina en Etcetera organiseerden we op 9 augustus, de laatste dag van Theater aan Zee in Oostende *Woorden en vliegeren voor Gaza*. Drijvende krachten Siska van Daele en Caro Van Thuyne namen het woord, onze flatgaste Sahar Mousa sprak de menigte toe en we plaatsten een Lege Stoel voor Refaat Alareer. Het Oostendse stadskoor zong vredesliederen en vrijwilligers droegen het meterslange witte doek waarop de Gentse kunstorganisatie Manoeuvre sinds het begin van de oorlog alle namen borduurt van Palestijnse slachtoffers. Tijdens de Speakers Corner klonken gedichten en woorden van organisaties, burgers en dichters. Daarna trokken we met onze vliegers het strand op.

WOMEN LIFE FREEDOM

Voor dit event op 15 september in de Beursschouwburg Brussel sloegen Amnesty International Vlaanderen, Amnesty International Belgique Francophone, PEN Vlaanderen en PEN Belgique Francophone de handen in elkaar. Tijdens deze avond richtten we de schijnwerpers op de onrechtvaardige gevangenneming van prof. dr. Ahmadreza Djalali, mensenrechtenverdediger en Nobelprijswinnaar Narges Mohammadi en dichter Mavash Sabet, lid van de vervolgte bahá'í-gemeenschap in Iran. De avond werd een mix van poëzie, muziek en diepgaande gesprekken. Als speciale gast verwelkomden we Vida Merrenhia, de partner van dr. Djalali. PEN-ambassadeur Aya Sabi bracht een gedicht dat ze voor deze gelegenheid schreef voor Narges Mohammadi.

ZUIDERZINNEN

Tijdens Zuiderzinnen op zondag 21 september brachten Fatima Noori en PEN-bestuurder Max Greyson een Lege Stoel op het hoofdpodium. In Bar Tabac sloegen we de handen in elkaar met CVO Encora. Voor PEN Vlaanderen brachten Mirjana Maric, Sergey Shamanov en Sharyar Pouyanrad hun teksten. Ook daar plaatsten we een Lege Stoel.

LET IT BRING HOPE

Aan de vooravond van 7 oktober verzamelden we, samen met PEN Nederland, online voor *Let there be hope*. We begonnen de avond met een Lege Stoel van Mosa Abu Taha. Daarna interviewde PEN-bestuurder Tom Cools Maurits de Bruijn. Het werd een boeiend gesprek over Palestina, Israël en de schrijvende situatie in Gaza.

LITERARY CARROUSEL

Op 8 oktober was PEN Vlaanderen te gast bij Letterveld tijdens de Literary Carrousel in Het Bos. PEN-auteur Sergej Sjamanov las een van zijn korte verhalen voor en we zorgden voor een Lege Stoel.

NACHT VAN DE VRIJDENKER

Op 9 oktober, de eerste vooravond van Nacht van de Vrijdenker in Trefpunt, was PEN Vlaanderen samen met Apache te gast. PEN-bestuurder Max Greyson werd geïnterviewd over het vrije woord en bracht een Lege Stoel.

ARCHIPEL

Van 17 tot 19 oktober vond het Literair Festival Archipel plaats in Sint-Niklaas. Curator Angelo Tijssens (auteur, theatermaker, scenarist en PEN-mentor) cureerde dit festival. Tijdens het festival waren er maar liefst 13 Lege Stoelen, gebracht door PEN-leden en bestuurders. Ook was onze PEN-auteur Sergej Sjamanov te gast voor een gesprek met Bert Moerman en Kristien De Wolf.

BOEKVOORSTELLING 'J'ACCUSE'

J'accuse is een boek waarin veertig Nederlandse, Vlaamse én internationale schrijvers zich uitspreken tegen het uitwissen van de Palestijnen. De lancering van het boek werd kracht bijgezet in drie boekvoorstellingen: in Antwerpen, Utrecht en Gent. PEN Vlaanderen was partner voor de twee Vlaamse boekvoorstellingen (2 december in Antwerpen, 10 december in Gent). Verschillende PEN-leden lazen hun bijdragen voor, onder wie Aya Sabi, Angelo Tijssens, Saskia De Coster en voorzitter Alicja Gescinska. We zorgden ook telkens voor een Lege Stoel.

SELMA DABBAGH & BEHROUZ BOOCHANI

Op 3 december organiseerden we samen met de KU Leuven een debat met Selma Dabbagh en Behrouz Boochani over de rol van literatuur in het publieke debat over mensenrechten.

WOORDEN & MUZIEK UIT GAZA

Voor schrijvers uit Gaza is de kracht van literatuur niet te onderschatten. Schrijven is voor hen vaak een levensbehoefte, die hen helpt om zich staande te houden en die woorden geeft aan hun bestaansrecht. Literatuur en kunst bieden troost en geven ruimte aan verdriet, pijn of dromen. Palestijnse literatuur en muziek zijn ook een brug naar het Westen. Ze zorgen ervoor dat andere mensen de complexiteit van het Palestijnse verhaal leren kennen.

Tijdens dit programma, dat voor het eerst plaatsvond op 16 november in de Groene Waterman in Antwerpen, zetten we daarom woord en muziek centraal, met een schrijver en een muzikant uit Palestina. Anne Provoost interviewde PEN-auteur Hani Albayari, PEN-coördinator Ellen Van Pelt las samen met hem zijn gedichten voor en we genoten van de prachtige muziek van Ahmed Hawwash.

FESTIVAL VAN DE GELIJKHEID

Tijdens het Festival van de Gelijkheid hernamen we het programma *Woorden en muziek uit Gaza* met Anne Provoost, Hani Albayari en Ahmed Hawwash. Alicja Gescinksa las met Hani zijn gedichten voor.

TUSSEN DE LETTERS

Tussen de Letters is een literaire avond van boekhandel het Voorwoord in Heist-op-den-Berg. PEN Vlaanderen heeft daar sinds de start van dit literaire podium een vast luik waarin we een Lege Stoel brengen en een auteur voorstellen.

In 2025 stonden voor ons op zes avonden Haile Bizen (flatgast), Mirjana Maric (PEN-auteur), Sergej Sjamanov (PEN-auteur), Sahar Moussa (flatgast), Ahmed Zuhair en Omer Mohamedali (flatgast) op het podium. Zij brachten voor een volle en geïnteresseerde zaal een stuk eigen proza of poëzie.

Stefan Hermans en zijn Lege Stoel

3. DE LEGE STOEL & PEN-AMBASSADEURS

De Lege Stoel staat symbool voor auteurs die vanwege hun gevangenschap niet aanwezig kunnen zijn, maar van wie we toch de stem willen laten horen. We plaatsen een lege stoel op het podium en vragen vijf minuten aandacht voor een schrijver die ergens ter wereld – in het beste geval – een gevangenisstraf uitzit wegens het hebben van een eigen mening. In andere gevallen is de auteur vermoord of verdwenen. We vertellen het publiek over deze schrijver en brengen een fragment uit zijn of haar werk.

In 2025 hebben we er opnieuw naar gestreefd om zo veel mogelijk Lege Stoelen op literaire podia te brengen. Dit deden we deels door zelf op elk evenement van PEN Vlaanderen een Lege Stoel centraal te zetten. Daarnaast brengen onze bestuurders tijdens eigen lezingen en podia ook een Lege Stoel.

We gingen eind 2025 ook in gesprek met enkele festivals met de vraag om op hun podia Lege Stoel-acties te houden. Zo waren er op Archipel 13 Lege Stoelen. We willen in 2026 nog meer festivals benaderen.

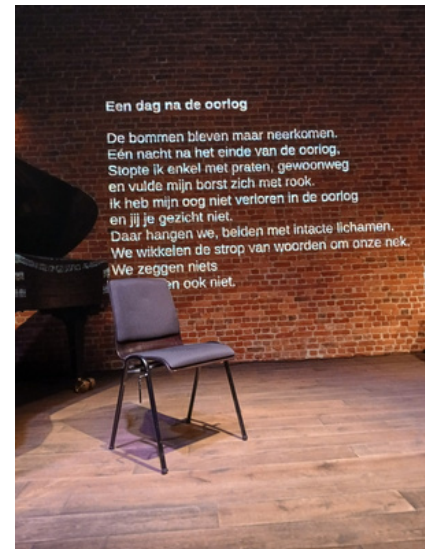
Van onschatbare waarde voor onze Lege Stoelen-campagne zijn onze vijf PEN-ambassadeurs die op hun lezingen elke keer een Lege Stoel voor ‘hun’ gevangen collega brengen. In november 2025 liep het tweejarige engagement van onze ambassadeurs ten einde. Lize Spit en Erik Vlamincx gaven aan hun ambassadeurschap te willen voortzetten en blijven dus ambassadeur. David Van Reybrouck, Annemie Struyf en Aya Sabi gaven in november ‘hun’ Lege Stoel door aan Marieke de Maré, Hind El Jadid en Stefan Hertmans.

Dit is de indrukwekkende lijst van de 103 Lege Stoelen die in 2025 op literaire podia te zien en te horen waren.

1. dinsdag 14 januari, Oostende, Leesgoesting
2. vrijdag 17 januari, Museum Guislain Gent, Dertig jaar Srebrenica: trauma en het vrije woord
3. woensdag 22 januari, Roma Antwerpen, Woord & Weyden
4. zaterdag 25 januari, Noorderwijk, verjaardagslezing
5. zondag 26 januari, Vorselaar, Toast Literair
6. dinsdag 28 januari, Heist-op-den-berg, Tussen de Letters
7. vrijdag 7 februari, Mechelen, Grootouders voor het Klimaat
8. zaterdag 8 februari, Hasselt, bibliotheek, PEN-lezing
9. dinsdag 11 februari, Oostende, Leesgoesting
10. donderdag 13 februari, Universiteit Gent, Noreen Massud in conversation with Sigrid Wallaert & Kristof Smeyers
11. zaterdag 15 februari, Mechelen, Maandrang, Oekraïense dichters
12. maandag 17 februari, Mechelen, Maandrang, Palestijnse poëzie
13. zaterdag 22 februari, Vooruit Gent, boekvoorstelling De Gezichtslozen
14. maandag 24 februari, online, literaire protestactie Oekraïne
15. dinsdag 25 februari, Heist-op-den-berg, Tussen de Letters
16. donderdag 27 februari, Zoersel, Davidsfondslezing
17. zaterdag 1 maart, Antwerpen, Letterenhuis, 100 jaar Roger Van de Velde
18. dinsdag 11 maart, Oostende, Leesgoesting
19. vrijdag 21 maart, Brugge, Grootouders voor het Klimaat
20. dinsdag 25 maart, Heist-op-den-berg, Tussen de Letters
21. donderdag 27 maart, Antwerpen, De Singel, Studium Generale AP Hogeschool
22. donderdag 27 maart, C-mine Genk, lezing Dromen uit het Hoge Noorden
23. vrijdag 28 maart, CC Wetteren, lezing Dromen uit het Hoge Noorden
24. zaterdag 29 maart, Antwerpen, Peperfabriek, Oekraïense poëzie
25. zondag 30 maart, Barboek, Leuven, lezing De Gezichtslozen
26. zondag 30 maart, Passa Porta Festival, Brussel, Palestina: Ghayath Almadhoun en Sahar Mousa
27. zondag 30 maart, Passa Porta Festival, Brussel, Dichters in oorlog: Andri Ljoebka en Dmytro Lazoetkin

28. woensdag 2 april, Kortrijk, gastcollege Vives-Hogeschool
29. dinsdag 22 april, Brakel, lezing in de bibliotheek
30. donderdag 24 april, Tongeren, lezing in de bibliotheek
31. vrijdag 25 april, Rotselaar, lezing in de bibliotheek
32. dinsdag 29 april, Heist-op-den-berg, Tussen de Letters
33. donderdag 1 mei, Brugge, lezing voor de leden van het COV-koor uit Steenwijk (Nederland)
34. vrijdag 2 mei, Brussel, Difference Day
35. vrijdag, 9 mei, Gent, Verboden stemmen uit Belarus
36. donderdag 20 mei, Gent, SOS Gaza
37. zaterdag 7 juni, Itegem, Verborgen Schatten Lezing in de Sint Guibertuskerk
38. donderdag 12 juni, Heist-op-den-Berg, algemene vergadering Uitgeverij Weerwoord
39. donderdag 19 juni, Gent, zomerontmoeting met de zorgpastores van bisdom Gent
40. donderdag 3 juli, Sarajevo, Bookstan Festival
41. zaterdag 9 augustus, Oostende, Woorden en vliegers voor Gaza
42. maandag 25 augustus, Herselt, lezing
43. donderdag 7 september, Diksmuide, IJzerbedevaart
44. maandag 15 september, Brussel, Woman Life Freedom
45. woensdag 17 september, Antwerpen, boekvoorstelling Erik Vlaminck
46. donderdag 18 september, Harelbeke, lezing in de bibliotheek
47. zaterdag 20 september, Brussel, Show up for Humanity
48. zondag 21 september, Antwerpen, Zuiderzinnen
49. maandag 22 september, Ternat, bibliotheek
50. donderdag 25 september, Brakel, Dikke Freddy lezing
51. donderdag 2 oktober, Merksplas, gevangenislezing
52. maandag 6 oktober, online, Let there be hope
53. woensdag 8 oktober, Antwerpen, Literary Carrousel
54. donderdag 9 oktober, Gent, Nacht van de Vrijdenker
55. dinsdag 14 oktober, bibliotheek, Reet
56. donderdag 16 oktober, bibliotheek, Poperinge
57. - 69. vrijdag 17 – zondag 19 oktober, Sint-Niklaas, Archipel: 13 Lege Stoelen
70. dinsdag 28 oktober, Heist-op-den-Berg, Tussen de Letters
71. woensdag 5 november, Crossing Border, Den Haag
72. donderdag 6 november, CC Brasschaat
73. zondag 9 november, Crossing Border Antwerpen
74. dinsdag 11 november, Koperen Passer, Lier

75. woensdag 12 november, Spreekende Ezels Antwerpen
 76. donderdag 13 november, S plus, Nieuwpoort
 77. zondag 16 november, Boektopia op Toer, Groene Waterman, Antwerpen
 78. dinsdag 20 november, Leesforum, Wielsbeke
 79. - 83. zondag 23 november, Free the Word, Aalst: 5 Lege Stoelen
 84. maandag 24 november, cc 't Schaliken, Herentals
 85. dinsdag 25 november, Heist-op-den Berg, Tussen de Letters
 86. dinsdag 25 november, Universiteit Gent
 87. zaterdag 29 november, VAV-congres, Letterenhuis Antwerpen
 88. zaterdag 29 november, Schrijfmarathon Amnesty International, Antwerpen
 89. dinsdag 2 december, J'accuse, Antwerpen
 90. dinsdag 2 december, Leeshuus, Oostende
 91. woensdag 3 december, Interview met Boochani, Universiteit Leuven
 92. dinsdag 9 december, bibliotheek Wingene
 93. dinsdag 9 december, Vermeylenfonds, Aarschot
 94. dinsdag 9 december, Markant, Zwevezele
 95. Woensdag 10 december, J'accuse, Gent
 96. donderdag 11 december, Koperen Passer, Kasterlee
 97. - 100. Donderdag 11 - zaterdag 13 december, Festival van de Gelijkheid, Gent : 4 Lege Stoelen
 101. Vrijdag 12 december, GC De Wildeman, Herent
 102. zondag 14 december, Uilekot, Ninove
 103. Donderdag 18 december, Spectrum, Avelgem Zwevegem

De Lege Stoelen zijn in Vlaanderen een begrip geworden. Ook onze nieuwe samenwerking met de Confituur Boekhandels (zie verder) draagt daartoe bij.

PEN-dispuut tijdens het VAV-congres.

4. PEN-DISPUTEN

Tijdens het internationale PEN-congres in 2024 werd een resolutie over Palestina en Israël gestemd. De discussie daarover verliep chaotisch. Het bestuur van PEN Vlaanderen en ook van PEN Nederland bleef met vragen zitten, vooral over onze rol als schrijversvereniging. Deze vragen bespraken we tijdens een intern PEN-dispuut op 31 januari. We brachten hierover verslag uit op onze website.

Op zaterdag 29 november 2025 vond er een tweede PEN-dispuut plaats tijdens het VAV-congres. We openden met een Lege Stoel en na een inleiding van Tom Toremans deelden Sibö Kanobana en Remo Verdickt hun ideeën over het gebruik van het n-woord in vertalingen. Daarna stelden de aanwezigen vragen en gingen we in gesprek met elkaar.

Hani Albayari met zijn mentor Anne Provoost

5. PEN-AUTEURS

In juni 2024 startten we met ons project PEN-auteurs. Daarvoor selecteerden we vijf auteurs in exil die we twee jaar lang ondersteunen. Elke gevluchte auteur koppelen we aan twee mentoren, auteurs die in Vlaanderen wonen. In het mentorschap staan ondersteuning bij de uitbouw van een literaire carrière in het Nederlandse taalgebied én de ontmoeting tussen de twee schrijvers centraal. Met dit project willen we gevluchte auteurs erkennen als auteurs en hen niet als vluchtelingen zien. Het gaat met andere woorden niet om een hulpproject, maar om een uitwisselingsprogramma met Vlaamse auteurs. PEN Vlaanderen ondersteunt de auteurs met podiumkansen, advies en fragmentvertalingen.

Op onze website en sociale media communiceren we slechts over vier van onze vijf PEN-auteurs. Dit heeft te maken met de precaire situatie van Samuel Baker Byansi, die niet helemaal in veiligheid is.

Bij deze een overzicht van hoe het met onze PEN-auteurs gaat:

Mirjana Marić is een journaliste en schrijfster uit Servië. Haar mentoren zijn Johan de Boose & Sven Peeters.

Ze trad op tijdens *Tussen de Letters*, bracht haar poëzie op onze algemene vergadering, trad op tijdens *Literary Carrousel* van Letterveld en was op 21 september te gast op Zuiderzinnen. Zij schrijft nu ook poëzie in het Nederlands en heeft een contract voor een eerste publicatie in het Nederlands. Mirjana gaf aan nood te hebben aan een plek om samen met anderen te schrijven. PEN-bestuurder Thomas Abelshausen bracht haar in contact met Shut up & Write, waaraan zij ondertussen deelneemt.

Hani Albayari is een schrijver, kinderboekenauteur en redacteur uit Palestina. Zijn mentoren zijn Anne Provoost & Elvis Peeters.

Samen met Hani, zijn mentor Anne Provoost en Ahmed Hawwash maakten we een programma *Woorden & muziek uit Gaza*, dat in de Groene Waterman tijdens het Boektopia-op-toer-weekend en het Festival van de Gelijkheid plaatsvond. Van Hani verscheen ook een eerste publicatie in *Poëziekrant*. Hij gaf aan nood te hebben aan een korte schrijfresidentie. We zorgden ervoor dat hij terecht kon in het Huis van Herman Teirlinck.

Sergej Shamanov is een schrijver en scenarioschrijver uit Odessa (Oekraïne). Zijn mentoren zijn Angelo Tijssens & Peter Vermeersch.

Voor de expo *Publiekslievelingen* van Museum Mayer van den Bergh schreef hij een tekst over zijn twee favoriete werken uit de collectie. Hij trad op voor *Tussen de Letters*, *Literary Carrousel* en Zuiderzinnen. Ook stond hij geprogrammeerd op het Archipel Festival.

Samuel Baker Byansi is een onderzoeksjournalist, schrijver en mensenrechtenverdediger uit Rwanda. Zijn mentoren zijn Gie Goris & Ivan Godfroid.

Samuel ontving op 2 mei de Difference Day Honorary Title for Freedom of Expression, een prachtige bekroning voor deze moedige journalist en schrijver. Dankzij zijn mentoren vond Samuel zijn weg naar de Vlaamse pers en publiceert hij regelmatig in *Knack*, *Apache* en *MO**. Voor het augustus-nummer van *DNG* met als thema 'Rebellie!' interviewde PEN-vrijwilliger Ine Pisters hem.

Zeenat Afzali is een schrijfster uit Kandahar, Afghanistan. Uschi Cop & Saskia De Coster zijn haar mentoren.

In het voorjaar van 2025 gaven haar mentoren aan dat ze Zeenat niet meer konden bereiken. Ook voor ons loopt de communicatie met haar moeilijk. Ze gaf tijdens een laatste telefoongesprek aan dat haar integratie (werk zoeken, de taal leren), maar ook problemen in haar familie in Afghanistan, haar momenteel te zeer in beslag nemen om te schrijven of tijd vrij te maken voor dit project.

We onthouden voor de selectie van een volgende groep PEN-auteurs dat we hen vooraf goed moeten bevragen of het project voor hen op het goede moment komt en of ze niet beter later instappen.

Professionele ondersteuning

We werkten in 2025 ook aan de professionele omkadering van onze PEN-auteurs. Zo zorgden we ervoor dat ze konden deelnemen aan de workshopreeks 'Organiseer jezelf als auteurs' van Vonk & Zonen en Poëziecentrum.

Daarnaast zorgden we ervoor dat ze gratis lid konden worden van de Vlaamse Auteursvereniging en van de Auteurs. De PEN-auteurs mogen ook uitzonderlijk hun profiel op Auteurslezingen plaatsen en komen in aanmerking voor lezingen met korting

Ondertussen hebben we bijna voor alle auteurs fragmentvertalingen uit hun werk. Met dit materiaal staan ze sinds 2025 op Vlaamse podia en zetten ze hun eerste stappen richting publicatie.

Interviews

Stagiaire Victoria Jensen interviewde onze PEN-auteurs (buiten Zeenat) en deze interviews werden op onze website gepubliceerd.

[Interview met Hani: 'De kinderen in Gaza verdienen goede verhalen'](#)

[Interview met Samuel: 'Thuiskomen bij PEN'](#)

[Interview met Sergey: 'Ik geloof dat verhalen kunnen helen wat door oorlog gebroken wordt.'](#)

[Interview met Mirjana: 'Ik verhuisde voor de liefde, maar kreeg zoveel meer.'](#)

Evaluatie

In 2025 evalueerden we ons project twee keer. Begin 2025 bevroeg onze coördinator de PEN-auteurs en -mentoren in een persoonlijk gesprek en peilde ze naar hun noden en hun ervaringen met het project. Aangezien het de eerste keer is dat we dit project doen, vinden we het belangrijk om snel te kunnen bijsturen. We merkten dat het contact bij sommige trio's intensief verloopt, terwijl het bij anderen minimaal is. De cruciale factor hierbij is dat de mentor het contact initieert. De PEN-auteurs zelf voelen zich vaak ongemakkelijk om hun mentor 'lastig te vallen'. Ook met dit element houden we rekening bij onze nieuwe selectie van mentoren in 2026.

Op zondag 13 september verzamelden onze PEN-auteurs met hun mentoren voor een workshop onder leiding van bestuurslid Öznur Karaca. Ook tijdens dit moment vroegen we hen om feedback. De PEN-auteurs gaven, buiten de elementen die we al noemden, aan dat het project hen opnieuw het gevoel gaf schrijver te zijn en niet alleen vluchteling. De geboden podiumkansen werden door hen zeer gewaardeerd. De mentoren op hun beurt voelen zich verrijkt door het contact met de PEN-auteurs.

6. ONDERSTEUNING VAN SCHRIJVERS

Sinds de start van het project PEN-auteurs merken we een toename van de vragen van schrijvers in ballingschap die ons contacteren. We staan hen met raad en daad bij en zullen uit deze groeiende groep van ondertussen twaalf schrijvers in 2026 een nieuwe groep PEN-auteurs selecteren.

Enkelen van hen konden we reeds ondersteunen en/of een podiumkans bieden. Dat auteurs zélf hun weg naar ons vinden, illustreert hoe belangrijk en broodnodig dit nieuwe aspect van onze werking is.

Reem Younes

Reem Younes is een Syrische schrijfster. Ze woont al tien jaar in België en publiceerde twee kinderboeken in het Arabisch. Sinds twee jaar probeert ze in het Nederlands te schrijven.

Na de aanval op haar geboortedorp in Syrië, schreef ze voor onze website een essay hierover.

Mahmoud Jouda

De Palestijnse schrijver Mahmoud Jouda contacteerde ons eind 2025. Bij uitgeverij Jurgen Maas verscheen zijn boek *De tuin met de verloren benen*. Hij verblijft nu in België, maar voorlopig zonder statuut. We brachten hem in contact met Rihla, een organisatie die Palestijnse schrijvers ondersteunt en schreven een brief om zijn asielaanvraag mee te ondersteunen.

Sharhyar Pouyanrad

Shahryar Pouyanrad groeide op in Iran. Sinds 2009 leeft deze Koerdische schrijver en dichter in België. Samen met Louisa Heine publiceerde hij twee dichtbundels: *Zonder paraplu in de regen* en *Bittere wijn*. Recent verscheen ook zijn autobiografie *Shahryar, het verhaal van een vreemde vogel*. We programmeerden Sharyar al een eerste keer tijdens Zuiderzinnen en hopen hem ook in de toekomst te kunnen ondersteunen.

Ahmed Zuhair

Ahmed Zuhair werd geboren in Bagdad (Irak) en woont nu in Vlaanderen. Hij studeerde in Irak aan het College of Fine Arts (scenarioschrijver, editor, cameraman en lichttechnicus) en volgde er een opleiding tot acteur. *Hoektanden van het kwaad* is zijn eerste publicatie in het Nederlands en het Arabisch, met een voorwoord van Erik Vlaminck. Het verscheen bij *Inbetween*. We gaven Ahmed een podiumkans bij *Tussen de Letters*.

Ahmed Saleh

Ahmed Saleh is een Palestijnse schrijver, dichter en activist uit Gaza. Hij schreef kritische en beschouwende essays over de politieke en psychologische complexiteit van ballingschap en publiceerde een dichtbundel. Hij is de oprichter van Rihla, een onafhankelijk cultureel platform, met als centrale thema's, openheid en de vrije expressie van creativiteit. Rihla publiceert ook *Rihla Magazine*. Samen met Passa Porta ondersteunen we Rihla door te communiceren over de oproepen van het magazine. In 2026 zullen we samen een eerste literaire avond organiseren.

7. DAG VAN DE PERSVRIJHEID

Op vrijdag 2 mei 2025 vierden we samen met de VUB en ULB de tiende editie van Difference Day in Bozar, een dag in het teken van de persvrijheid. Dit jaar ontvingen twee laureaten de Difference Day Honorary Title for Freedom of Expression: Cecilia Anesi, een Italiaanse onderzoeksjournaliste bij het Investigative Reporting Project Italy (IRPI), en Samuel Baker Byansi, Rwandees onderzoeksjournalist en PEN-auteur (zie hierboven).

Voorzitter Alicja Gescinska sprak de laudatio voor Samuel Baker Byansi uit, waarin ze zijn moed en toewijding aan de waarheid benadrukte. Samuel heeft gevaren, doodsb bedreigingen, marteling en ballingschap getrotseerd om zijn werk als journalist en schrijver voort te kunnen zetten.

Onze voorzitter interviewde beide laureaten. Op het podium plaatsten we een Lege Stoel.

8. HET VRIJE WOORD BIJ ONS

PEN Vlaanderen houdt ook de vinger aan de pols van de vrije meningsuiting in ons land. Dit doen we onder andere in onze maandelijkse rubriek *PEN vraagt*, maar ook door te reageren op gebeurtenissen in Vlaanderen.

We waren erg verontrust over de dagvaarding van schrijver Herman Brusselmans. Gezien het belang van deze zaak voor de vrijheid van meningsuiting in Vlaanderen volgden we de rechtszaak nauw op en waren we aanwezig bij de uitspraak op 11 maart 2025.

Naar aanleiding van de Week van de Lentekriebels in Nederland werd een lastercampagne gelanceerd die ook Vlaamse auteurs van kinderboeken viseerde. PEN Vlaanderen ondersteunde de collega's van PEN Nederland, die mee aan een statement schreven.

We waren in 2025 ook bezorgd om politieke inmenging bij de programmatie van culturele instellingen. Zo werd vanwege politieke gevoeligheden de boekvoorstelling van Filip Reyntjens' boek over Rwanda geannuleerd. Onze voorzitter publiceerde over de kwestie een column in *De Morgen* (zie verder).

Het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) startte in 2025 met een bevraging van artiesten in België over intimidatie, inmenging en censuur. Het FIRM wil de obstakels in kaart brengen waarmee artiesten te maken krijgen en nagaan hoe ze de artistieke vrijheid in België ervaren. We verspreidden deze bevraging mee en zullen samen met het FIRM de resultaten opvolgen.

9. HET VRIJE WOORD IN DE WERELD

Ook in 2025 hebben we op onze website, in de nieuwsbrief en op sociale media ruim aandacht besteed aan het vrije woord in de wereld. Als leidraad gebruiken we daarbij de nieuwsberichten en statements die ons via PEN International bereiken. We selecteren de berichten die relevant zijn voor ons publiek en besteden vooral aandacht aan nieuws over onze focusgebieden Belarus, Gaza en Iran, en aan nieuws gerelateerd aan onze ereleden. Hieronder volgen enkele voorbeelden van berichten.

Belarus

PEN Vlaanderen is sinds 2023 lid van de Belarus Action Group van PEN International. We vergaderen online en plannen vanuit deze groep acties. In mei 2025 hadden we Taciana Niadbaj, voorzitter van PEN Belarus, te gast. Jesse van Amelsvoort interviewde haar. Verder berichten we regelmatig over de culturele repressie in Belarus.

Gaza

De situatie in Gaza is een belangrijk aandachtspunt voor PEN Vlaanderen. We organiseerden evenementen en acties, en berichten regelmatig over onze bezorgdheid inzake de persvrijheid in Gaza. Eind mei publiceerden we samen met onze collega's van PEN Belgique Francophone een open brief aan de Belgische regering. Dit initiatief was een ongezien succes: honderden schrijvers spraken zich samen uit. De open brief werd zowel nationaal als internationaal nieuws. Onze voorzitter werd erover geïnterviewd tijdens een live nieuwsuitzending op Al Jazeera. Ook dmet de Bosnische openbare omroep had ze een gesprek.

Iran

De situatie in Iran bleef ook in 2025 bijzonder alarmerend. Zo werd ons erelid Narges Mohammadi op 12 december 2025 opnieuw met geweld gearresteerd. Ook ons andere erelid, Mahvash Sabeth, verblijft sinds 2025 opnieuw in de gevangenis. We berichten regelmatig over hen.

Belarus: Schrijvers vrijgelaten en gedwongen in ballingschap te gaan

12 september 2025

Picture by Jana Shejtsen (Unsplash)

Op 12 september werden 52 politieke gevangenen (waaronder 6 schrijvers) vrijgelaten en onder dwang uit Belarus weggevoerd en naar Litouwen gestuurd. Deze vrijlating volgde op een ontmoeting tussen Aleksandr Loekajerski en een Amerikaanse delegatie in

Persvrijheid in Gaza nog meer onder druk: zes journalisten gedood bij bombardement

11 augustus 2025

Image: Edward Crawford (Shutterstock)

Erelid Mahvash Sabet terug naar gevangenis na operatie

10 januari 2025

Eindejaarsschrijfactie

10. WRITERS IN PRISON COMMITTEE

PEN International spoort auteurs en journalisten op die – al dan niet in afwachting van een proces – vanwege censuur in gevangenschap verblijven en organiseert (schrijf)acties voor hen. Joke van Leeuwen neemt sinds 2023 de schrijfacties van onze WiPC-werking onder haar vleugels.

Eindejaarsschrijfactie

Voor de derde keer op rij kwamen we op zondag 15 december samen met onze PEN-leden om wenskaarten te schrijven naar gevangen schrijvers. We schreven kaarten naar Egypte, Belarus, Rusland, Iran, Algerije, Cuba, Eritrea, China, Georgië, Guatemala, Indië, Thailand, Turkije...

Als antwoord op onze schrijfactie in 2024 ontvingen we een brief uit de gevangenis van de Russische journalist Michail Afanasjev. Onze collega's van PEN International vertaalden de tekst. In zijn brief vertelt Michail hoe belangrijk het voor hem was om onze kaart te ontvangen en hoe hij er hoop uit putte. We stuurden hem een antwoord, maar ontvingen nog geen nieuwe brief. Omwille van zijn veiligheid konden we niet over deze naar buiten gesmokkelde brief communiceren.

Andere schrijfacties

In mei 2025 organiseerden we een schrijfactie voor de Turkse journalisten Hamza Kaan en Mehmet Üçar. Ze zitten sinds 26 november 2024 vast op grond van de verzonden terreurgerelateerdheid van hun geschriften.

Caselist

In maart 2025 werd de nieuwe caselist van PEN International gelanceerd, een jaarlijks document met een overzicht van mensen die worden vervolgd, aangevallen of gevangengezet. De lijst bevat namen van schrijvers, uitgevers, journalisten, academici, dichters, toneelschrijvers, songwriters en vertalers. We selecteerden uit de caselist enkele nieuwe auteurs voor onze Lege Stoelen.

Verjaardagswensen

Ook in 2025 verzamelden we verjaardagswensen voor onze vijf ereleden, alle vijf gevangen schrijvers. We verzamelen de wensen via onze website en roepen onze leden op om hun gevangen collega's te laten weten dat ze niet vergeten worden. Via onze contacten bij PEN International worden de wensen aan de gevangen schrijvers en/of hun familieleden overgebracht.

Belarus

De Belarussische autoriteiten treden op brutale en meedogenloze wijze op tegen de hele cultuursector. Onder andere schrijvers, journalisten en uitgevers zitten nu achter de tralies, op grond van wat ze schreven. PEN Vlaanderen wil samen met PEN Belarus deze schrijvers bijstaan. Daarom zamelden we in 2024 en 2025 geld in voor troostpakketten met daarin pen en papier en voeding die lang houdbaar is. We overhandigden een cheque aan PEN Belarus waarmee zij de pakketten aankochten.

Dag van de gevangen schrijver

Elk jaar op 15 november, de Dag van de Gevangen Schrijver, vragen we aandacht voor schrijvers die gevangen zitten of vervolgd worden. We roepen op tot internationale actie om hen vrij te laten en te beschermen. In 2025 zetten we ons samen met PEN International in voor Rory Branker (Venezuela), Yalqun Rozi (China), Mohamed Tadjadit (Algerije) en Mzia Amaglobeli (Georgië) en schreven brieven samen met onze leden.

Leescampagne Dag van de gevangenen schrijver

In 2025 startten we met een nieuw proefproject waarvoor we samenwerkten met iedereen Leest en Confituur Boekhandels. We riepen boekhandels en bibliotheken op om een boekenhoek of -schap te maken rond de Dag van de Gevangenen Schrijver en een Lege Stoel te plaatsen. We maakten posters en boekenfiches van vijf boeken van gevangenen en bedreigde schrijvers.

Met dit project proberen we lezers in contact te brengen met de aangrijpende en verrassende boeken van gevangenen en bedreigde schrijvers. We kozen voor deze eerste editie deze boeken: *Na de bevrijding* van Barbara Skarga, *De achterstraten* van Perhat Tursun, *Ik heb een afgehakte hand voor je meegebracht* van Gayath Almadhoun, *Mes* van Salman Rushdie en *De oorlog heeft geen vrouwengezicht* van Svetlana Alexietvich.

Dit zijn de deelnemende boekhandels: Bert van Sande, Walry, Letters & Co, Beatrijs, De Zondvloed, De Reyghere, Salvator, Raaklijn, Voorwoord, Malpertuis, Oneindige Verhaal, Corman, De Groene Waterman.

11. WOMENS WRITERS COMMITTEE

We woonden in maart 2025 het onlinecongres bij van het Womens Writers Committee.

Op 8 maart 2025, Vrouwendag, voerden we mee actie voor Amanda Echaris. Ze is dichteres, schrijfster en activiste en wordt sinds december 2020 vastgehouden. Ze werd met haar baby gearresteerd. Ondanks haar gevangenschap blijft ze toegewijd aan haar schrijverschap

12. PEN LOOPT

PEN loopt is ondertussen een jaarlijkse traditie. Op zondag 27 april 2025 liepen we opnieuw de Ten Miles in Antwerpen. Haalden min of meer gezwind de finish: Miek Van Belle, Peter Terrin, Ellen Van Pelt, Julie Van Pelt, Toon van Mierlo, Eliaz Lepez, Alicja Gescinska en Dimitri Bontenakel. De opbrengst van de sponsoring ging in 2025 naar troostpakketten voor gevangen schrijvers in Belarus.

16. COMMUNICATIE

In 2025 evalueerden we ons communicatieplan. We blijven ons richten op onze primaire doelgroepen in de literaire sector: onze leden, schrijvers en journalisten die (nog) geen lid zijn, vertalers, uitgevers, literatuurlijefhebbers, lezers en organisatoren. Daarnaast richten we onze communicatie op de publieke opinie.

We merken dat het bereik van PEN Vlaanderen toeneemt, maar dat we moeilijk een nieuw publiek bereiken. De algoritmes van sociale media zijn geen fan van onze content...

Om ons bereik te vergroten startten we in 2025 met een proefproject om de doelgroep van lezers en literatuurlijefhebbers beter te bereiken. We gingen hierover in gesprek met iedereen Leest en Confituurboekhandels, wat resulteerde in een eerste leescampagne met vijf boeken uit onze PEN leest-boekenkast. Die vond plaats rond 15 november, Dag van de Gevangen Schrijver (zie boven). We evalueerden dit project positief en willen dit graag volgend jaar opnieuw lanceren, hopelijk met meer deelnemende bibliotheken en boekhandels.

ONZE CONTENT

Net als de voorbije jaren werkten we met een communicatiekalender. Een overzicht van de inhoud waarvoor we kozen:

- Aankondigingen van en terugblik op onze evenementen
- Nieuwsberichten (gebaseerd op de berichten van PEN International)
- Berichten over onze acties (bijvoorbeeld voor gevangen schrijvers)
- Statements over het vrije woord in Vlaanderen en Nederland (bijvoorbeeld over Herman Brusselmans)
- Interviews met onze flatgasten
- Interviews met onze PEN-auteurs
- Longreads (bijvoorbeeld een tekst over de situatie in Syrië door Reem Younes)
- **PEN leest:** in onze boekenkast zetten we literaire werken van gevangen schrijvers en schrijvers in exil en ook boeken over vrijheid van meningsuiting centraal. We willen met deze campagne boeken onder de aandacht brengen geschreven door stemmen die te weinig gehoord en gelezen worden. Ze verrijken volgens ons het literaire landschap. We krijgen regelmatig positieve feedback op deze rubriek, die gemaakt wordt.
- **PEN vraagt:** PEN Vlaanderen richt zich niet enkel op het vrije woord in andere landen, maar houdt ook de vinger aan de pols in eigen land. Recente evoluties in het maatschappelijk debat, onder meer door de toenemende rol van sociale media, zorgen ervoor dat we waakzaam moeten blijven voor de bescherming van het vrije woord voor auteurs, journalisten en academici. Vaak worden ze geconfronteerd met onlinehaat, intimidatie en bedreiging. In deze maandelijkse rubriek interviewen we een Vlaamse auteur over het vrije woord in Vlaanderen. Hoe ervaren zij het vrije woord? Met welke uitdagingen hebben ze te maken? Deze auteurs en kunstenaars kwamen in 2025 aan bod: Peter Weyns, Mjide Parali Van Gorp, Gie Goris, Nadia Nsayi, Annelies Verbeke, Peter Vermeersch, Elvis Peeters, GAL, Heleen Debruyne, Fikry El Azzouzi, Tinneke Beekman en Yasmina El Messaoudi.

WEBSITE

Het hart van onze communicatie is de website www.penvlaanderen.be.

In 2025 werden er 143 berichten op gepubliceerd. In 2025 waren er 17.155 pagina-weergaves (14% meer dan in 2024) en 8144 bezoekers (11% meer dan in 2024).

NIEUWSBRIEF

Maandelijks sturen we een nieuwsbrief uit waarin de inhoudelijke artikels van de website gedeeld worden, waarin er extra aandacht wordt gevestigd op belangrijke evenementen en waarvoor onze voorzitter telkens een editoriaal schrijft.

De nieuwsbrief is een groot succes, met een stijgend aantal abonnees. De openingsrate blijft hoog, rond de 55 %. Ook bij belangrijke berichten of evenementen sturen we een nieuwsbrief.

	2022	2023	2024	2025
abonnees	844	1209	1338	1620

SOCIALE MEDIA

Sociale media blijven voor ons in de eerste plaats een manier om mensen de weg naar onze website te wijzen.

		2022	2023	2024	2025
Facebook	volgers	1846	2118	2343	2524
Facebook	bereik		17.156	19.503	23.303
Twitter	volgers	202	313	316	/
Bluesky (sinds december 2024)	volgers			73	213
Instagram	volgers	/	642	899	1211

- Op onze Facebookpagina posten we alle content die ook op de website verschijnt. We merken een toename van volgers en een vergroting van ons bereik op Facebook. Vooral berichten over onze evenementen halen het hoogste bereik. Uitschieters waren berichten gerelateerd aan de oorlog in Gaza en onze oproep voor de open brief aan de regering.
- Sinds 2023 maken we actief gebruik van Instagram. We zien hier een grotere interactie met onze volgers dan op Facebook. Voor onze berichten op Instagram maken we regelmatig visuals die beter geschikt zijn voor dit medium. We werken sinds 2025 ook met sjablonen, die ons zijn aangereikt door PEN International.

PERS

Bij belangrijke evenementen, zoals Free the Word!, versturen we een persbericht.

Onze *PEN loopt*-actie voor gevangen schrijvers in Belarus kreeg aandacht van Espresso op Klara. Journalist Arno Boey liep enkele rondjes mee tijdens onze training.

Onze voorzitter Alicja Gescinska besteedt in haar **columns voor De Morgen** regelmatig aandacht aan PEN-kwesties.

Open brief aan de Belgische regering

Eind mei 2025 publiceerden we samen met onze collega's van PEN Belgique Francophone een open brief aan de Belgische regering. Daarin vroegen we de Belgische federale regering om hoogdringend meer druk te zetten op de Israëlische overheid, zodat een einde werd gesteld aan de humanitaire ramp die zich in Gaza voltrekt. Meer dan 500 schrijvers, onder wie Saskia De Coster, Tom Lanoye, Bart Moeyaert, Stefan Hertmans en Lieve Joris, ondertekenden de brief. Die werd gepubliceerd in De Morgen en in Le Soir. Voor Al Jazeera gaf onze voorzitter toelichting bij onze actie.

14. INTERNATIONALE SAMENWERKING EN CONGRESSEN

PEN Vlaanderen opereert in een internationaal kader en houdt zich aan de afspraken en werkwijzen die binnen de moederorganisatie PEN International worden gemaakt, een wereldwijd vertakte schrijversvereniging.

De PEN-centra komen op regelmatige tijdstippen samen om overleg te plegen en lijnenuit te zetten. Door deel te nemen aan de PEN-congressen kan de werking van PEN-Vlaanderen worden afgestemd op en ingebed in de globale werking van PEN International. Er worden dan ook vormen van samenwerking rond bepaalde actiepunten besproken met andere PEN-centra.

In september 2025 vond het PEN-congres 'Freedom of Words, Words of the Free' plaats in Krakau. Omdat de reis- en verblijfskosten voor dit congres lager lagen dan wanneer het congres overzee plaatsvindt, konden we twee afgevaardigden sturen (voorzitter Alicja Gescinska en coördinator Ellen Van Pelt). Tijdens het congres namen ze deel aan de vergaderingen van de Belarus Action Group en waren ze ook uitgenodigd voor een gesloten vergadering met PEN Moskou, een afdeling die de Russische president en de oorlog tegen Oekraïne niet steunt en daardoor onder de radar moet opereren. Tijdens het congres werd Nobelprijswinnaar Olga Tokarczuk benoemd tot nieuwe vicevoorzitter van PEN International.

We namen in maart 2025 ook deel aan het onlinecongres van het Womens Writers Committe en in mei 2025 aan de onlinebijeenkomst van het Writers in Prison Committee.

Alicja Gescinska en Olga Tokarczuk

De delegatie van PEN Belarus & PEN Vlaanderen

15. PEN-TEAM

De PEN-werking is hoofdzakelijk een vrijwilligerswerking. De bestuurders zijn onbezoldigd en vormen de raad van bestuur van de vereniging. Onze bestuurders zijn ook uitvoerders. Zo buigt de ene bestuurder zich mee over de communicatie, neemt een andere het initiatief om een event over Belarus uit te werken of ondersteunt iemand mee de flatwerking.

Behalve op onze bestuurders kunnen we een beroep doen op een klein team van vrijwilligers, die vooral actief zijn in onze flatwerking.

Tijdens onze algemene vergadering op 15 maart 2025 benoemde PEN Vlaanderen twee nieuwe erevoorzitters: Joke Van Leeuwen en Erik Vlaminck, als dank voor hun blijvende inzet voor PEN.

Voor de werking en realisatie van haar plannen heeft PEN Vlaanderen sinds april 2023 halftijds een coördinerende beroepskracht in dienst (Ellen Van Pelt). Zij neemt de coördinatie en communicatie op zich. Daarnaast hebben we sinds 2023 een freelancemedewerker voor het zakelijk beheer (Filip Reyniers).

Het PEN-team bestond in 2025 uit:

Bestuur:

Thomas Abelshausen

Tom Cools

Patrick De Rynck

Max Greyson

Öznur Karaca

Erwin Mortier

Guido Snel

Tom Toremans

Peter Verhelst

Sigrid Wallaert

Alicja Gescinska: voorzitter

Vrijwilligersploeg:

Patricia De Laet: flatteam

Ine Van Agtmaal: flatteam

Uli Vinks: Flatteam

Ine Pisters: redactie teksten

Joke Van Leeuwen: WIPC

Aya Sabi, Lize Spit, Annemie Struyf, David Van Reybrouck, Stefan Hertmans, Hind El Jadid, Marieke de Maré en Erik Vlaminck: PEN-ambassadeurs

Anne Provoost, Elvis Peeters, Uschi Cop, Saskia de Coster, Gie Goris, Ivan Godfroid, Angelo Tijssens, Peter Vermeersch, Johan de Boose en Sven Peeters: PEN-mentoren voor onze PEN-auteurs

Medewerkers

Filip Reyniers: zakelijk leider (freelance)

Ellen Van Pelt: coordinator (2,5 dag per week, in loondienst)

PEN Vlaanderen is geen eiland in het literaire en culturele werkveld. Samenwerking met andere verenigingen en organisaties is noodzakelijk en verhoogt onze slagkracht. We merken ook dat de voorstellen om samen te werken intenser worden. PEN Vlaanderen is trots op het brede scala aan partners met wie we in 2024 mochten samenwerken. We danken uitdrukkelijk: Antwerpen Boekenstad - Behoud de Begeerte - Boekhandel De Groene Waterman - Boekhandel Het Voorwoord - ICORN - Literatuur Vlaanderen - Passa Porta - PEN International - Poëziecentrum - Museum Dr. Guislain - Universiteit Antwerpen - Spui 25 - Festival van de Gelijkheid - Vlaamse Auteursvereniging - VUB - ULB - UCL - Utopia - PEN Belgique Francophone - Het Letterenhuis - PEN Nederland - PEN Belarus - Crossing Border - Arenberg Schouwburg - Archipel - Maandrang - Boekhandel De Zondvloed - Vonk & Zonen - Confituur Boekhandels - Iedereen Leest - Antwerpse stadsdichters - De Peperfabriek - Bookstan literatuurfestival - SOS Gaza - Theater aan Zee - Amnesty International Vlaanderen - Beursschouwburg - Zuiderzinnen - Letterveld - Nacht van de Vrijdenker - KU Leuven - Tussen de Letters